

13.11.2014

Opetus- ja kulttuuriministeriö
PL 29
00023 Valtioneuvosto
kirjaamo@minedu.fi

Viite: OKM/60/010/2014

Ammattiliitto Pron lausunto koskien hallituksen esitystä ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain ja opetus- ja kulttuuritoimen lain muuttamista (säännökset näyttötutkintojärjestelmän kehittämisestä)

Lausunnon keskeinen sisältö:

- Näyttötutkintojen työelämälähtöisyyden vahvistaminen on tarpeen tilanteessa, jossa tarve osaamisen jatkuvalla kehittämiselle työuran aikana kasvaa entisestään. Teollisuuden uusien innovaatioiden ja niiden tuotteistamisen tueksi tarvitaan työelämälähtöisiä tutkintoja, jotka huomioivat niin toimialakohtaiset kuin alueellisetkin osaamisen kehittämistarpeet.
- Näyttötutkintojärjestelmän resurssit vaativat uudelleentarkastelua. Näyttötutkintosihteeristön perustaminen Opetushallituksen yhteyteen on tarpeellista.
- Tutkintotoimikuntien koko ja määrä tulee harkita tiiviissä yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa.

Ammattiliitto Pro pitää näyttötutkintojärjestelmän uudistamista tarpeellisena. Järjestelmä luotiin työelämän tarpeisiin 20 vuotta sitten. Kuluneiden vuosikymmenten aikana työelämän osaamistarpeet ovat muuttuneet merkittävästi ja niin yritykset kuin työikäinen aikuisväestökin ovat ottaneet näyttötutkinnot omakseen. Näyttötutkintojen suuri suosio kertoo siitä, että työelämä haastaa niin yksilöt kuin yrityksetkin ylläpitämään ja kehittämään osaamistaan jatkuvasti. Erityisen haastavaksi ovat muodostuneet tutkintotoimikuntien resurssit ja mahdollisuudet toteuttaa perustehtävänsä eli varmistaa näyttötutkintojen järjestämisen laatua.

Tutkintojen laatu ja tutkintotoimikuntien tehtävät

Tutkintotoimikuntien toimintatavat ovat muodostuneet kirjaviksi, johtuen suurelta osin siitä että niiden valvonnan alle kuuluvien tutkintojen suoritusmäärät vaihtelevat muutamasta kymmenestä useisiin tuhansiin. Erityisesti niissä tutkintotoimikunnissa, jotka myöntävät suuren määrän tutkintoja vuosittain, menee valtavasti aikaa tutkintoihin liittyvään teknisluontoiseen työhön. Pro kannattaa osan tällä hetkellä tutkintotoimikunnille kuuluvien tehtävien siirtämistä Opetushallituksen yhteyteen perustettavan näyttötutkintosihteeristön vastuulle. Tutkintotoimikuntien tehtävien karsiminen mahdollistaa toivottavasti lakiesitysten astuttua voimaan tutkintotoimikuntien asiantuntemuksen hyödyntämisen tutkintojen ja näyttötutkintojärjestelmän kehittämisessä huomattavasti nykyistä paremmin. On kuitenkin tarpeen määritellä, mitä kehittämistehtäviä tutkintotoimikunnille kuuluu ja mitä työkaluja niillä on käytettävissä; esimerkiksi kuinka suuri osa kehittämisestä tapahtuu järjestämissopimusten kautta. Näyttötutkintosihteeristön perustamisesta aiheutuvia kustannuksia arvioitaessa on otettava huomioon ammattisihteeristön todennäköisesti varsin liikkuva työnkuva ja matkustamisesta aiheutuvat kustannukset.

Ammattiliitto Pro suhtautuu varauksella esitykseen pienentää tutkintotoimikuntien kokoa enintään 9 jäsenestä enintään 7 jäseneseen. Tutkintotoimikuntien tehtävä on varmistaa yksittäisen tutkinnon laatua, ei

13.11.2014

koko alan tutkintojen laatua. Onnistuneen tutkintotoimikuntatyön kannalta on olennaista, että toimikunnassa on kattava asiantuntemus. Toimialaan liittyvä asiantuntemus heikkenee, jos samalla tutkintotoimikunnalla on vastuullaan useita tutkintoja. **Pro esittää, että tutkintotoimikuntien koko ja määrä harkitaan tiiviissä yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa.**

Tutkintosuoritusten arviointi

Arvioinnin asemaa näyttötutkinnoissa on tarpeen selkeyttää. Tutkinnon suorittajan oikeusturvan kannalta on tärkeää, että suorittaja voisi saada tiedon arviointiperusteiden soveltamisesta tarpeen vaatiessa.

Näyttötutkintojärjestelmän kehittämistä koskevien toimenpiteiden vaikutukset

Hallituksen esityksen mukaisten toimien vaikutuksia lain voimaantulon jälkeen on erityisen vaikea arvioida tilanteessa, jossa kaikki merkittävät ammatillista koulutusta koskevat uudistukset ovat kesken. Näyttötutkintojärjestelmän tulevaisuuteen vaikuttavat olennaisesti koulutuksen järjestäjäverkkoa ja koulutuksen rahoitusta koskevat lakiesitykset. Erittäin merkittävässä asemassa tulee myös olemaan TUTKE2-prosessin mukainen tutkintorakenteen kehittäminen.

Näyttötutkinnoilla on erittäin merkittävä tehtävä suomalaisessa aikuiskoulutusjärjestelmässä niin yritysten kuin niissä työskentelevän henkilöstönkin osaamisen tunnustamisen ja kehittämisen välineenä. Viimeaikaiset koulutuspoliittiset päätökset ovat vauhdittaneet erityisesti pienten ja kalliiden koulutusohjelmien lakkauttamisia. Esimerkiksi materiaalitekniikan koulutusta on järjestelmällisesti ajettu alas, vaikka esimerkiksi älytekstiilien suunnittelun ja valmistuksen kautta olisi mahdollista luoda kannattavaa liiketoimintaa ja uusia työpaikkoja. **Teollisuuden uusien innovaatioiden ja niiden tuotteistamisen tueksi tarvitaan työelämälähtöisiä tutkintoja, jotka huomioivat niin toimialakohtaiset kuin alueellisetkin osaamisen kehittämistarpeet. Sen vuoksi on välttämätöntä, että tutkintorakenteen toimivuutta ja kehittämistarpeita tarkastellaan tiiviissä yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa.**

Jorma Malinen
puheenjohtaja
Ammattiliitto Pro

Anssi Vuorio
johtaja
Ammattiliitto Pro

Lisätietoja:
Riina Nousiainen, koulutuspoliittinen asiantuntija
riina.nousiainen@proliitto.fi, puhelin 050 3106056